

Belediyelerde Kültürel Miras Ürünlerinin Yönetimi: İstanbul Üsküdar Belediyesi Örneği

Araş. Gör. Dr. Semanur Öztemiz

Hacettepe Üniversitesi, Türkiye, scaliskan@hacettepe.edu.tr

Araş. Gör. Sümeyye Akça

Hacettepe Üniversitesi, Türkiye, sumeyyeakca@hacettepe.edu.tr

Öz

Bu çalışmada, belediyeler bünyesindeki kültürel miras ürünlerinin yönetimine ilişkin süreçler ve söz konusu miras ürünlerinin başka açılımı Üsküdar Belediyesi örneğiyle değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında Belediye'ye bağlı somut kültürel miras ürünlerine yaklaşım, söz konusu ürünlerin korunma ve erişimine yönelik süreçler analiz edilmiştir. Belediyenin, modern teknolojiler ışığında somut kültür varlıklarına ilişkin yakın gelecek planlarını ortaya koymak çalışmanın diğer amaçları arasındadır. Nitel yöntemle dayalı olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, görüşme yoluyla veri toplama tekniğinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda örnekleme alınan Üsküdar Belediyesi'nden yetkili kişilerle yapılan görüşmeler ışığında somut kültürel miras ürünlerine ilişkin envanter bilgileri, koruma ve erişim politikalarına yönelik mevcut durum ortaya konulmuştur. Yapılan araştırmaya göre Üsküdar Belediyesi'nde kültürel miras varlıklarıyla ilgili her türlü işin İmar ve Şebircilik Müdürlüğü bünyesindeki KUDEB (Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu) şefliği tarafından yürütülmektedir. Araştırma bulguları, Üsküdar Belediyesi'nin proje temelli girişimlerle kültürel miras yönetimini gerçekleştirebildiğini bu kapsamda yalnızca vakıflara ait kültür varlıklarını projelendirme işlerini yapabildiği, şahıslara ait başvuruların ise restorasyon sürecini denetlemekten öteye gidemediğini göstermektedir. Bulgular ışığında ayrıca, Üsküdar Belediyesi'nde kültürel miras varlıklarının yönetimine ilişkin tüm süreçlerin fiziksel biçimler odağında gerçekleştirildiğini, söz konusu miras ürünlerinin dijitalleştirilmesiyle ilgili herhangi bir girişimin bulunmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Somut kültürel miras; Üsküdar Belediyesi, kültürel mirasın korunması.

Giriş

“Kültürel miras bir gruba ya da topluma ait önceki kuşaklardan miras kalan, halen korunan ve yararlanmaları için gelecek kuşaklara bırakılan fiziksel eserler ve somut olmayan özelliklerdir”¹. Soyut ve somut kültürel mirası, durağan ve dinamik özellikleriyle birbirinden ayırmak mümkündür. Bu kapsamda somut miras ürünleri durağan, soyut olanlar ise dinamik yapıdadır (Basat, 2013, s. 62). Unesco (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), dünyadaki tüm insanlar için değer taşıyan somut kültürel mirası “Estetik ve bilimsel açıdan değeri olup korunması gereken fiziksel, biyolojik ve jeolojik oluşumlardan müteşekkil doğal alanlar ve sitler” şeklinde tanımlar (UNESCO, 1972). Bu kapsamda bir ülkenin kültürel zenginliğini yansıtan kültürel miras ürünlerinin, duysal olarak algılanan, arkeolojik, mimari, sanatsal vb. türde her biçimi “somut kültürel miras” olarak değerlendirilebilir. Tarihsel süreçte savaş, afet, şehirleşme gibi pek çok neden bu mirasın tahribatına ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Bu riskler karşısında, uluslar açısından kültürel mirasın korunması ve gelecekte de varlığını devam ettirmesi için gerekli tedbirlerin alınması zorunlu hale gelmiştir.

2011 yılında yürürlüğe giren Avrupa Konseyi Toplum İçin Kültürel Mirasın Değeri Çerçeve Sözleşmesi, insanların kültürel mirasa erişiminin kültürel yaşama katılımları için vazgeçilmez bir koşul olduğuna dikkat çekmektedir. Sözleşmede:

- İnsani gelişme,
- Kültürel çeşitliliğin artırılması,
- Kültürler arası diyalogun geliştirilmesi,
- Ekonomik kalkınma modelinin bir parçası olmak,
- Kendi mirası kadar ötekilerin kültürel mirasına da saygı göstermek,
- Kendi yasal sınırları içinde yer alan kültürel mirasın değerinin farkında olmak gibi maddeler ön plana çıkmaktadır (Tonta, 2014, s. 11).

Türkiye’de kültürel miras 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile koruma altına alınmıştır. Kanunda 2004 yılında yapılan bir değişiklikle valilikler ve belediyeler de kültürel mirasın korunması sürecine dahil edilmiştir (Özdemir, 2005).

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Cultural_heritage.

- Sözlü gelenekler ve anlatımlar,
- Gösteri sanatları,
- Toplumsal uygulamalar,
- El sanatları geleneği (UNESCO, 2003, s.2).

Kültürel Mirasın Önemi

20. yüzyıl boyunca kültürel miras pek çok açıdan büyük bir değişim sürecine girmiş, tanımı ve kapsamı daha geniş kapsamlı ele alınmıştır. Bu durumun temel nedenleri arasında;

- Ortak değerler anlayışına odaklı ulus devlet yapılanması,
- Kentsel dönüşüm,
- Koruma yaklaşımlarında meydana gelen değişiklikler,
- Kültürel mirasın ekonomik bir değer olarak görülmesi yer alabilir (Aksoy ve Ünsal, 2012).

Kültürel miras yönetimi arkeoloji, sanat tarihi, mimarlık, kent planlaması, sosyoloji, ekonomi, hukuk, işletme ve turizm gibi birbirinden farklı çalışma alanının konusu haline gelmiştir. Kültürel miras ürünlerine yönelik bakış açısını da zenginleştiren bu durum, kültürel mirası anıtsal, tarihi ve sanatsal yapılarla sınırlı gören anlayışın sivil kültürel mirası da kapsayacak şekilde zenginleşmesine neden olmuştur. Şehirleşmenin yanı sıra kültürel gelişme politikalarının bir alan yönetimi anlayışıyla ele alınması da kültürel mirası koruma yaklaşımlarının değişmesine ve gelişmesine neden olmuştur (Aksoy ve Enlil, 2012, s.3- 6).

Kültürel miras toplumların geçmişini yansıttığı için önemlidir. Ancak geçmişin hangi ürünleri bugüne ve geleceğe taşınacak? Gerek toplumsal gerekse evrensel düzeyde nasıl bir geçmişi “miras” sayıp sahipleneceğiz? Geçmişin tıpkı bugün gibi karmaşık ve çelişkili olaylarını yansıtan ürünler toplumsal kimlik değeri taşıyacak kadar değerli görülmeli mi? Bu noktada toplumun ortak hafızasını oluşturacak ürünlerin neye ve kime göre seçileceği; öncelikler ve miras ürünlerine atfedilen değer, kültürel mirası tespit eden/edecek yetkililerin objektif bakış açısı gibi ölçütler dikkate alınmalıdır (Aksoy ve Enlil, 2012, s. 8).

Kültürel miras yönetimi, kültürel miras ürünlerinin koruma, sunum, erişim ve kullanım gibi süreçlerinin sistematik bir

biçimde gerçekleşmesine ilişkin çalışmaları kapsar. Bu çalışmalar fiziksel ürünler boyutunda ve geleneksel koruma yaklaşımıyla düşünüldüğünde, tarihi değeri ya da özel anlamı olan kültürel miras ürünlerinin kurtarılması ve yıkımdan kaçınılarak korunmaya alınmasına yönelik işlemleri kapsarken, günümüz teknolojilerinin etkisiyle farklı boyutlar kazanmıştır. Teknolojinin kültürel miras ürünleri üzerindeki en büyük etkilerinden biri bu ürünlerin dijitalleştirilmesine ilişkin faaliyetlerle ortaya çıkmıştır. Dijitalleştirme, analog ortamda bulunan materyallerin dijital kamera ya da tarayıcı aracılığıyla sayısal ortama aktarılmasına yönelik işlemleri kapsar. Gerek fiziksel, gerekse dijital erişimle ilgili tüm süreçlerde ülkelerin kültür politikaları başta olmak üzere, kültürel miras ürünlerine ilişkin yasal düzenlemeleri belirleyici bir rol üstlenmektedir.

Kültürel miras yönetimine ilişkin düzenlemeler ICOMOS, UNESCO gibi uluslararası kuruluşlar tarafından yapıldığı gibi, merkezi ve yerel yönetimler, planlama otoriteleri ve ilgili topluluklar tarafından da gerçekleştirilebilir (Aksoy ve Enlil, 2012, s. 10). Türkiye’de kültürel miras yönetimiyle ilgili uygulamaları biçimlendiren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun amacı “Korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmek” şeklinde belirlenmiştir (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1983). Kanunda 2004 yılında 5226 sayılı yasa ile birtakım değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişikliklerin ve getirilen yeni kurumsal yapılanmaların temel hedeflerinden biri “etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, bir vizyon ve tema etrafında geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması amacıyla, plânlama ve koruma konusunda yetkili merkezî ve yerel idareler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak”tır. Kültür ve tabiat varlıklarını korumaya ilişkin 660 sayılı ilke kararının 2001 yılında yapılan son güncellemesiyle "Uygulamanın Denetlenmesi" bölümü aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede “Koruma kurullarınca onaylanan her ölçek ve nitelikteki plan ve projelerin uygulamada uzmanlarınca denetlenmesi gerektiğine, bu anlamda, imar ve koruma mevzuatında, belediyelere ve valiliklere verilen denetim yükümlülüğünün yanı sıra, uygulamanın müellif mimar tarafından denetiminin de yasal ve mesleki bir sorumluluk olduğuna....” vurgu

yapılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 680 Sayılı İlke Kararı, 2015).

Belediyelerde Kültürel Miras Yönetimi

Kültürel miras yönetimi; kültürel miras ürünleriyle ilgili koruma, sunum, erişim ve kullanım gibi süreçlerinin sistematik bir biçimde gerçekleşmesine ilişkin çalışmaları kapsar. Türkiye’de uzun yıllar yerel yönetimlerin görevleri merkezi yönetimlerce kararları uygulamakla sınırlı kalmıştır. Buna bağlı olarak yerel yönetimler uzun süre koruma yaklaşımını benimseyememişlerdir. Kültürel mirasın korunmasıyla ilgili temel yasal düzenleme olan “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” koruma konusunda belediyelerin ve valiliklerin görev ve sorumluluklarını artıran ek maddelerle 27.07.2004 tarihinde 5226 sayılı yasayla gözden geçirilmiştir (Dinçer, 2012, s. 76). Bu kapsamda yasayla:

- Kültürel miras ürünlerinin bakım ve onarımlarına yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluğunda mali kaynak yaratılması,
- Sit alanlarında uygulama ve denetimden sorumlu olan büroların (KUDEB) kurulması,
- KUDEB’lerde sanat tarihi, mimarlık, şehir planlama, mühendislik, arkeoloji gibi meslek alanlarından uzmanların görev alacağı,
- İl Özel İdareleri bünyesinde, kültür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerini hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları ve sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri kurulması
- Kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmalarda kullanılmak koşuluyla "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı" başlığı altında her ilde Emlak Vergisi Kanunu uyarınca belediyesince toplanan emlak vergilerinin %10’u il özel idarelerine aktararak, belediyelerin ve il özel idarelerinin kendileri tarafından, valilerin denetiminde kullanılabilir hale getirilmiştir (Dinçer, 2012, s. 76).

İş akışı değerlendirildiğinde ideal süreçte kültürel miras niteliği taşıyan alanlar ya da ürünlerle ilgili bir plan yapmak yönetim sürecinin ilk basamağını oluşturur. Yönetim planı belirli bir hedefe ulaşmak için yapılmakta ve planın yapım

sürecinde paydaşların katılımı, eğitim, envanterleme gibi faaliyetler, alana ilişkin bilginin kullanılabilir hale gelmesi, benimsenmesi ve paydaşların, planı uygulamak üzere hemfikir olmaları mümkün olmaktadır. Yönetim Planı paydaşların belirlenmesi, katılımları, bilginin toplanması, bilginin paylaşımı, hedeflerin birlikte belirlenmesi gibi tamamen katılımcı yöntemlerle ilerleyen bir süreçtir. Bu sürecin sonunda ortaya çıkan doküman tüm kullanıcılar için bir yol haritası işlevi görür (Aksoy ve Enlil, 2012, s. 14-15).

Planlamanın ardından, kültürel miras varlığının önemi ve korunmasını gerektiren nedenlerin belirtildiği değerlendirilme aşaması gelir. Bir sonraki aşama kültürel miras varlığı ile ilgili sorunlar, tehditler, sınırlamalar ve fırsatların belirlenmesi ile ilgilidir. Mevcut ya da olası sorunların tespit edilmesi ileriye dönük problemlerin engellenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda “sorun, tehdit ve fırsatların belirlenmesi” aşaması büyük öne arz etmektedir. Kültürel miras varlığı ya da alanına ilişkin uzun vadeli hedeflerin belirlenmesi, işlemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılacak bütçenin planlanması, personel nitelik ve niceliğinin belirlenmesi yönetim sürecinin diğer aşamalarıdır. Bir sonraki işlem, kültürel miras varlıklarının korunması, sunumu ve erişimiyle ilgili yol ve yöntemlerin belirlenmesine yöneliktir. Bu kapsamda, miras ürünlerinin fiziksel ve dijital erişim ve korunmalarına ilişkin sürecin detaylarıyla tanımlanması büyük önem taşımaktadır. Planın uygulamaya geçirilmesi ve kültürel miras ürünlerine yönelik olarak gerçekleştirilen tüm eylemlerin değerlendirilmesi ile yönetim işlemleri tamamlanmış olur.

Üsküdar Belediyesi’nde Kültürel Miras Yönetimi Üzerine Yapılan Araştırma

Üsküdar, kültürel mirasının zenginliği sayesinde zaman içinde kendine özgü bir yapı oluşturmuştur. Kültürel şehir görünümlü bu yapısı, Üsküdar’ı kimi zaman, hattatlar şehri, kimi zaman şairler şehri olarak nitelendirmiştir. Belediye kültür merkezleri, günümüzde bu yoğun kültürel birikimin en verimli biçimde yansıtıldığı yerlerdir (Üsküdar Belediyesi, 2016).

Araştırmanın Yöntemi

Üsküdar Belediyesi’nde kültürel miras yönetimini ortaya koymak amacıyla yapılan araştırma nitel yönetime dayalı

olarak gerçekleştirilmiştir. Nitel yöntem, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Nitel araştırma yönteminde yaygın olarak kullanılan veri toplama tekniklerinden biri görüşmedir. Görüşme, ; önceden hazırlanmış soruları sorduğu ve karşısındaki kişinin sorulara yanıtlar verdiği amaçlı bir söyleşi, kısaca sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir (Kuş, 2003, s. 50). Üsküdar Belediyesi'nde kültürel miras varlıklarının yönetimiyle ilgili her süreç İmar ve Şehircilik Müdürlüğü bünyesindeki KUDEB (Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu) şefliği tarafından yürütülmektedir. Buna dayalı olarak, araştırmanın kapsamı KUDEB şefliği ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma verileri, KUDEB şefi ile yapılan görüşme sonucunda elde edilmiştir.

Bulgular

KUDEB'in Görevi: Görüşmeci, kültürel Miras varlıklarıyla ilgili her türlü işin temel olarak yürütüldüğü İmar ve Şehircilik Müdürlüğü bünyesindeki KUDEB'in (Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu) faaliyetleri «ayakta olmayan yapıların ihyası» şeklinde özetlemektedir.

Kültürel varlıkların tespiti: Önceden yapılmış tescil işlemleri neticesinde oluşan listelerden ediniliyor. Tescil işlemleri 2683 Sayılı Kanunda geçen Kültürel Miras varlığı tanımı temel alınarak yapılıyor. Liste belirli aralıklarla yenilenmektedir (1992, 1996 gibi).

- Daha önce kültür varlığı olarak tescillenen bir yapı daha sonra listeden çıkarılabiliyor. Tescil işlemini kimin yaptığına göre bu kararlar değişebilmektedir.

Belediyeye tescilli 648 sivil/özel, 505 anıtsal eser bulunmaktadır. Mihrimah Sultan Külliyesi Medresesi, Veli Paşa Konağı, Hacı Selim Ağa Kütüphanesi ve Haziresi gibi serlerin yanı sıra çok sayıda bahçeli ahşap ev, çeşme, camii, medrese, türbe ve tekke kültürel miras niteliği taşıyan ürünler arasındadır.

Üsküdar Belediyesi KUDEB Şefliği eski yapıların projelendirilerek yeniden yapılması sürecini yönetiyor. Projelendirme işinde daha önce İl Özel İdaresi şimdise Valilik tarafından %50 oranında maddi destek sağlamaktadır.

Proje o işe talip olanlar arasında ihale yapılarak belirlenmekte ve bu süreç üç aşamadan oluşmaktadır:

1. Röleve; ölçüm projesi olarak geçiyor. İhyasına karar verilen kültürel varlığın yeniden yapılması için teklif veren firmalar arasında ihale usulü projelendirme yapılıyor.
2. Restitüsyon İşlemi: Bu işlem ihyası düşünülen kültürel varlık hakkında tarihsel araştırma sürecidir. Kültürel varlığın ilk yapıldığı halinin resmedilmesi, ve dönemsel araştırmalar yapılması,
 - “Kültür Bakanlığının bölgelere ayırdığı 6 No’lu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü bu konuda yetkili birim.
 - Üsküdar, Şile, Beykoz bölgelerini kapsayan bu kurul heyetinde on yıllık Restoratör Mimar bulunmak zorunda. Ayrıca heyette hukukçu, sanat tarihçisi, arkeolog, mimar ve ilgili belediyeden bir temsilci bulunuyor. Kütüphaneler, İl Özel İdaresi arşivleri araştırılarak, fotoğraflar ve yazılı bilgi ışığında dönemsel araştırma yaparak kültürel varlığın hangi bileşenlerden oluştuğu, nasıl olduğu konusunda araştırma yapılıyor.
 - Örneğin Üsküdar Ahmediye Mahallesi İskender Baba tekkesi projesi yapılıyor. Dönemsel araştırmada var olduğu bilgisine ulaşıp herhangi bir görsel malzeme bulunmadığı takdirde Kurulda bulunan mimarlar tarafından kültür varlığının nasıl olacağı hakkında karar verilecek.» (Görüşmeci)
3. Restorasyon süreci: «Uygulama süreci olarak da görülebilir. Bu sürecin gerekliliği yönetmeliklerle sabit. 660 Sayılı İlke Kararı uyarınca çizilen proje şartlara uygun hale getiriliyor. İlke kararında yalnızca iç planlarda değişikliğe izin veriliyor.
 - Cephe, kat değişimi gibi değişiklikler yapılamıyor. Saçak kotu, çatı formu, cephe formu çok önemli olduğu için bunlara dokunulmuyor. Proje diğer yasalara uygun hale getiriliyor.»
 - Belediye Fen İşleri Müdürlüğü tarafından mevcut kültür varlığına ait projenin İmar mevzuatına uygunluğu denetleniyor. Uygulama sürecinde yine Valilik tarafından %70 maddi destek sağlanıyor.
 - İşletme: Restorasyonu tamamlanan kültür varlığı belli bir süreyle özel vakıflara kiralanabiliyor.

Şu anda Üsküdar Belediyesinin işlettiği herhangi bir kültür varlığı mevcut değil. Kiralanırken sözleşmeye kullanımdan kaynaklı deformasyon konusunda herhangi bir madde eklenmiş değil. Geleceğe yönelik stratejik bir planlama da yapılmıyor.

- Üsküdar sınırları içerisinde ayakta kalan kültür varlıklarının ihyasını ise Vakıflar Müdürlüğü kendisi yapıyor. Belediye bunlara müdahale edemiyor. «Örneğin son zamanlarda Yeni Camii, Mihrimah Sultan Camii ve Ayazma Camii'nin restorasyon işlemleri Vakıflar Müdürlüğü tarafından yapılıyor. Tanıtım çalışmaları ise sadece Basın Yayın Müdürlüğü'nün yürüttüğü programlar çerçevesinde açılış yapmakla sınırlı. Kültür varlığı özel vakıflara kiralandığı için tanıtımı belediye tarafından yapılamıyor.»
- Koruma Planı: Üsküdar Belediyesi sınırlarında yeniden ihyası yapılan Kültür Varlıklarının ileriki nesillere aktarılması göz önünde bulundurularak yapılmış herhangi bir Stratejik Plan bulunmuyor.
- Teknolojiden Yararlanma: Koruma ve erişimle ilgili yapılmış ya da yapılması düşünülen herhangi bir dijitalleştirme çalışması bulunmuyor.
- Anlaşılabilir Dokümantasyon: Üsküdar'da mevcut kültürel mirasın haritalandırılmış gösterimi yapılmış fakat bu harita dijital ortamda değil...

Sonuç ve Öneriler

4. Üsküdar Belediyesi sadece vakıflara ait kültür varlıklarının projelendirme işlemini yapabiliyor. Özel Üsküdar Belediyesi sadece vakıflara ait kültür varlıklarının projelendirme işlemini yapabiliyor. Özel şahsa ait kültür varlıkları Belediye kapsamında değil.
5. Şahıs başvurularında yalnızca restorasyon sürecini Belediye denetliyor. Belediye tarafından yeniden inşaatı tamamlanan kültür varlıkları özel vakıflara kiralanırken sözleşmeler Emlak İstimlak Müdürlüğü tarafından hazırlanıyor.
6. KUDEB'in herhangi bir madde koyma veya sözleşmeyi yapma uygulaması yok. Bu da kiralanen kültür varlığının kullanım kaynaklı deformasyon gerçeğini engelleyici herhangi bir tedbir alınmadığını gösteriyor.

7. KUDEB en son 2010 yılında denetlenmiş. Bu durum KUDEB'e ve dolayısıyla denetime verilen önemin azaldığını göstermektedir. Kurumsal ciddiyetin de dolaylı olarak azalmasına neden olabilecek bu durum, işleyiş açısından oldukça büyük riskleri beraberinde getirebilir. Konuya ilişkin hassasiyetin gösterilmesi ve denetim mekanizmalarının yeniden işler hale getirilmesi çözüm sağlayıcı olabilir.
8. Siyasi nedenlerden ötürü projeler ehil firmalara verilmediği için sosyal medyada çokça gördüğümüz aslına uygun olmayan yapılar ortaya çıkmıştır. Bu tür sorunların ortaya çıkması, sürece dahil olan her kurum ya da birimin saygınlığını azaltabilir. Objektif değerlendirmelerin ve toplumsal faydanın esas alındığı yaklaşımlarla sorunun üstesinden gelinebileceği düşünülmektedir.
9. Restorasyon sürecinde kurulda mutlaka Restoratör mimarı olmalı, koruma kurulunda bulunan üyelerin üç aylık bir eğitimden sonra bu kurulda çalışabileceğine dair sertifika almalarıyla ilgili düzenleme gözden geçirilmelidir.

Kaynakça

- Aksoy, A. ve Enlil, Z. (2012). Kültürel miras yönetiminde çağdaş yaklaşımlar. Asu Aksoy ve Deniz Ünsal (Editör). *Kültürel miras yönetimi* içinde (s. 3-28). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aksoy, A. ve Ünsal, D. (2012). *Kültürel miras yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Basat, E.M. (2013). *Somut ve somut olmayan kültürel mirası birlikte koruyabilmek*. 13 Nisan 2016 tarihinde <http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/100/06-.pdf> adresinden erişildi.
- Dinçer, İ. (2012). Türkiye'de kültürel miras politikaları ve uygulama araçları. Asu Aksoy ve Deniz Ünsal (Editör). *Kültürel miras yönetimi* içinde (s. 67-90). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- İşçi, M. (2000). *Sosyal yaşam ve sosyal değişme*. İstanbul: Der Yayınları.
- Kuş, E. (2003). *Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nitel mi, nicel mi?* Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı 680 Sayılı İlke Kararı. (2015) 15 Nisan 2016 tarihinde <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,13927/680-nolu-ilke-karari13012015-tarih-ve-373-sayili-ilke-k.html> adresinden erişildi.
- Özdemir, M. Z. (2005). Türkiye’de kültürel mirasın korunmasına kısa bir bakış. *TMMOB Planlama Dergisi*, 1, 20-25.
- Şahin, İ.D. (2010). *Yerel kültür mirasının dijitalleştirilmesi ve halk kütüphaneleri: Yalova örneği*. Yayımlanmamış bilim uzmanlığı tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tonta, Y. (2014). *Kültürel mirasın geleceği*. 15 Nisan 2016 tarihinde <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/tonta-kulturel-mirasin-gelecegi-20-ocak-2015.pdf> adresinden erişildi.
- Turan, Ş. (1990). *Kültür tarihi*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- UNESCO. (1972). *Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage*. 22 Şubat 2016 tarihinde <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf> adresinden erişildi.
- UNESCO. (2003). 17 Mart 2016 tarihinde <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-TR-PDF.pdf> adresinden erişildi.
- Üsküdar Belediyesi. (2016). 25 Mayıs 2016 tarihinde <https://www.uskudar.bel.tr/tr/main/pages/kiz-kulesi/35> adresinden erişildi.
- Yılmaz, B. (2006). Avrupa Birliği sürecinde Türk halk kütüphaneleri: nicel bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 20 (1), 61-84.